

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gid.—
pol leta 1 „ 60
četrti „ — „ 30
Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznaniła in reklamaže
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odperte rekla-
macije so
poštine proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefrankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
orošo poslana knjige
se ne vračajo.

 Radi velikonočnih praznikov izide 7. številka „Popotnika“ že v soboto dne 9. aprila.

Naša organizacija.

IX.

Dobro vem, da se zadnjič označena uredba naše organizacije ne bo izvršila na mah, a prepričan sem, da se sčasom lahko izvrši; zato hočem še kratko omeniti, kako si mislim nje delovanje.

Ker ne more biti naše zanimanje za šolske in učiteljske zadeve nikdar preživo, se nam tudi ni bati, da bode delovanje organizacije kdaj preživahno; na to stran nam ga torej tudi ni treba omejevati; naše razmere tesnijo ga itak dovolj.

Vendar se mi vidi neobhodno potrebno, da zborujejo okrajna društva, če le mogoče, vsak mesec, deželna vsako leto, „Zaveza“ vsako drugo leto, državna zveza pa vsaj vsako peto leto. Vsakoletni „Zavezini“ zbori so marsikomu velika žrtev, ker morajo biti v raznih krajih, a pozneje bi jih zborovanja deželnih društev v marsičem nadomestila.

Gledé na stroške menim, da bi ti ne bili mnogo (za Kranjce celo nič) večji, kakor so sedaj, ker bi „Zavezi“, ki bi imela še lep prebitek od listov in drugih podjetij, zadoščal prispevek po 10 kr. od člana; najbolj prizadeti bili bi mi Štajerci, ko bi morali vzdrževati tako rekoč dve deželni zvezi. Da se posamezni člani preveč ne obremenijo, nasvetujem, da plačajo oni člani, ki se zborovanja okrajnega društva iz katerega koli vzroka ne morejo ali nočejo udeleževati (izvzeta je bolezen), kakor tudi tisti člani, ki prebivajo v kraju, kjer se zborovanje vrši, po 1 krono, oziroma pol krone v društveno blagajno. Ta prispevek bi primeroma k stroškom, katere imajo oddaljeni udeležitelji, nikakor ne bil prevelik, a vendar bi osiguraval društvu lepe dohodke. Seveda se to ne da siliti, a kdor pozna potrebo organizacije in je toli pošten, da ne tirja od drugih večjih žrtev za njo, kakor od sebe, bo deloval, da se ta ali tej podobna misel povsod izvede.

Sedaj pa še nekaj o delovanju v društvih.

Danes misli skoraj še večina, da je že dovolj, če smo si razna društva ustanovili, če volimo tem društvom pri vsakoletnih glavnih zborih potrebna vodstva in če se zborovanj udeležujemo vsaj v tolikem številu, da so mogoča, vse drugo pa, da naj bo le odborova briga.

Naravno je sicer, če tirjamo od odbornikov največ požrtvovalnosti in največ dela, a nikakor ni prav, če drugi roke križem držimo. Ne gledé na to, da pričakujemo od naše organizacije sploh drugačnih uspehov, kakor od kake denarniške zadruga, kjer res lahko samo ukateri opravljajo potrebna dela, nam je pomisliti, da imajo odborniki

svojega domačega dela vsaj toliko, kakor mi, kako naj potem še zmagujejo vso društveno delovanje? Kje naj vzamejo čas, da nas samo oni zmiraj zabavajo z zanimivimi referati, nas seznanjajo z delovanjem drugega učiteljstva, stavijo vse umestne nasvete in predloge, skrbijo za primerno razvedrilo po zborovanjih itd. In če delujejo oni tudi vzgledno-vztrajno, drugi pa, ki tvorimo večino, torej maso učiteljstva, povsem pasivni ostanemo, se ne more nikdar doseči smoter organizacije: vsi za enega, eden za vse.

Kaj hasne, če odboru še tako soglasno pritrjujemo, če se pa za stvar brigamo le, dokler se razpravlja, potem jo pa preziramo, ali, kar je še huje, jo še celo oviramo s tihim ali glasnim nasprotovanjem.

Kako drugače bi bilo, če bi se vsak za vse važnejše stvari pobrigal, jih premišljeval in svoje nazore na primernem mestu, to je v društvu ali v našem listu prijavil in zagovarjal, ko bi društvene težnje bile ob enem naše osebne težnje! Koliko popolnejše in uspešnejše bilo bi potem naše delovanje!

Vrhu tega je pomisliti, da so tudi odborniki le ljudje, ki ne morejo vsega prezreti in vse prav storiti. Društveno delovanje, omejeno samo na nekatere osebe, postaja čedalje bolj enostransko, osebno, dokler ne vzbudi dovoljnega nasprotstva in krize, t. j. dokler se vodstvo ne izroči povsem drugim rokam. Često se zgodi, da tem načinom odidejo žalostnim srcem možje, ki so po svojem prepričanju vztrajno delovali za veseljnost, a ker so bili sami, postali so enostranski. Njihovim naslednikom se navadno ne godi boljše in tako vidimo, da nas marsikateri zaslužni „general“ le od strani gleda.

Udeležujmo se torej vsi dela, vsi razmotrivajmo vprašanja, vsi zasledujmo delovanje naših društev in nadzorujmo naše izvoljence. Društvo tvorimo mi vsi, odbor bodi le izvršitelj naših sklepov; če se jim noče ukloniti, pa naj gre.

Če bi postalo zanimanje bolj splošno in bi prodrlo večino učiteljstva, bi požrtvovalnih odbornikov tudi ne bilo težko dobiti, ker vsakdo rad deluje, če vidi, da se mu zaupa iz prepričanja, če čuti, da je on le skupna roka tovarišev in je uverjen, da ima trdno zaslombo za seboj, med tem, ko se vsak poštenjak brani polovičarskega dela.

Kar sem tukaj navedel o majhnih, rekel bi prvotnih društvih, velja tudi za sestavljena, tako imenovane zveze. Tudi tam morajo biti vsi člani (društva, kakor posamezne osebe) povsem enakopravni, vsi imajo dolžnost vztrajno delovati za skupni smoter, kakor imajo vsi pravico do skupnih koristij.

Tako, končal sem in drugi imajo besedo. Želim le, da bi se mojim izvajanjem pripoznal povsod isti dobri namen, s katerim sem jih spisoval, ker prepričan sem, da se nam potem ne bo batí očitanja: učitelji mnogo obetajo in začnejo, a malo skončajo, ampak priborili si bodemo sè složnim delovanjem potrebni ugled in boljšo bodočnost. V to pomozi Bog!

Idejalist.

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Jan ko Bezjak.

(Dalje.)

Če pa hočemo določiti razmerja, v katera more podlog stopiti po svojem stanju, moramo staviti raznovrstna vprašanja in pri tem rabiti različne vprašalnice.

Ako nam je mogoče vprašati z besedicami: kje? kam? kod? odkod? dokod?, nam je to dokaz, da je predlog stopil v neko krajevno razmerje, katero se nam natančneje določuje po dotičnem določilu.

Če moremo popraševati z vprašalnici: kedaj? kako dolgo? koliko časa? kolikrat? odklej? itd., je to izvestno znamenje, da se podlogovo stanje vrši v nekem času, da je podlog v časovnem razmerju, katero je zopet izraženo natančneje.

In tako še nahajamo več enakih razmerij, namreč: razmerje vzroka, oziroma razloga, razmerje smotra ali namena, razmerje pogoja, razmerje dopuščanja, razmerje načina, razmerje sredstva. Po prvem poprašujemo z vprašalnici: zakaj? zaradi koga? zaradi česa? Po drugem z vprašalnice: čemu? Po tretjem z besedami: s katerim pogojem? Po četrtem z besedama: vkljub čemu? Po petem z vprašalnica kako? koliko? Po zadnjem z besedami: s kom ali s čim?

Še eno važno razmerje moramo posebej pridejati, namreč razmerje med podlogom in onimi stvarmi, na katere stanje podlogovo naravnoč prehaja ali se vsaj ozira. Hoté popraševati po tem razmerju, moramo se posluževati sledečih vprašalnih besed: koga ali kaj? komu ali čemu? koga ali česa?

Ali moremo po kraju, času, vzroku ali razlogu, smotru ali namenu, pogoju, načinu in sredstvu in po onih stvaréh, na katere se dejanje naravnoč nanaša, vprašati pri vsakem stanju? Poglejmo!

Vzamimo n. pr. glagol „dajati“! Kraj lahko določimo, ker moremo vprašati: kje, kam in celo od kod daješ? Dalje tudi čas; kajti mogoče nam je vprašati: kedaj, kako dolgo, koliko časa, obkorej, itd. daješ? Tretjič tudi razlog in vzrok, ker je možno staviti vprašanje: zakaj daješ? in zaradi koga (česa) daješ? Četrtič tudi smoter ali namen, saj moremo vprašati: čemu daješ? Petič tudi pogoj; saj lahko vprašamo: s katerim pogojem daješ? Šestič tudi način in sredstvo; inče bi ne mogli staviti vprašanj: kako daješ in s čim daješ? Sedmič tudi dopuščanje, ker moremo vprašati: vkljub čemu daješ? Naposled pa je nam možno še tudi izražati razmerje med podlogom in onimi stvarmi, na katere se stanje dajanja ozira ali nanaša*; kajti lahko vprašamo: kaj daješ? in komu daješ? Takih glagolov pa je mnogo.

Oglejmo si pa stanje hojenja! Tudi tu je mogoče staviti večino istih vprašanj, katera smo stavili pri stanju dajanja; tudi tu moremo vprašati: kje hodiš? kam? kedaj? kako dolgo? zakaj? čemu? kako? s čim? itd. Pa nikakor nam ni možno vprašati: kaj hodiš? komu ali čemu hodiš? koga ali česa hodiš? — Tu moremo torej določiti kraj, čas, vzrok, razlog, smoter, namen, pogoj, dopuščanje, način in sredstvo stanja kakor zgoraj, a nemogoče je določiti stvar, na katero bi se naj nanašalo to stanje. Zakaj neki nemogoče? — Ker je stanje po svoji naravi že tako, da se ne more nanašati ali ozirati na nobeno stvar zunaj predloga, ampak da je le na tega omejeno. Sem spadajo glagoli: sedeti, stati, ležati, spat, iti, leteti, hiteti in mnogo drugih.

Sicer bi mogel kdo tej trditvi oporekati, češ, da se v stavku: Grem proti domu stanje vendar le ozira na stvar zunaj podloga, namreč na dom; kajti obrnjeno je proti domu. Na videz je ta ugovor opravičen. A vprašajmo: Leži li ta pomen v pojmu „iti“ samem? To se pravi: Moramo vsekdar, kadar govorimo o tem stanju, vprašati: proti komu ali čemu? Izvestno, da ne. V čem pa po tem takem leži pojem smeri? — V predlogu **proti** in **sklonilu** samostalnikovem. Če pa je taka, glagol sam nima moči, da bi se iz lastnega nanašal na drugo stvar; on tudi v popolno določitev svojega pojma ne potrebuje drugega pojma: iti je sam po sebi popoln pojem.

Drugače je z glagolom „nesti“. Ta nam izraža stanje, katero samo za-se na podlogu ne more biti, katero niti ne more nastati, če podlog ne stopi z drugo stvarjo

* Radi kratkosti hočemo to razmerje imenovati podlogovo razmerje do stvari.

v tisto določeno razmerje, katero glagol „nesenja“ zaznamuje: če kdo **nese**, mora **nekaj** nesti, drugače **ne nese**. Pojem nesenja in pojem neke stvari, na katero prehaja ovo stanje, sta torej najtesneje spojena: če hočemo stanje „nesenja“ popolnoma določiti, moramo vprašati: koga ali kaj nese kdo? Da se tedaj ovo stanje zmerom ozira na neko stvar zunaj podloga, to leži v pojmu „nesenja“ samem: glagol sam ima to moč. To razmerje med stanjem in stvarjo je torej celo drugačno nego v prejšnjem primeru: tu je bistveno, rekli bi, notranje, tam pa slučajno, rekli bi, zunanje. Tudi tukaj bi mogli navesti okolnosti, pod katerimi se nesenje vrši; mogli bi vprašati: Kam kdo neso? kedaj? zakaj? čemu? kako? s čim? s katerim pogojem? A vendar bi pogrešali glavne reči. Kaj bi nam pomagalo, ko bi vedeli vse okolščine, a ne bi vedeli, katero stvar nese! Naposled bi vendar le morali vprašati: kaj pa nese? To je glavna in velika razlika med stanju te in one vrste.

Uvideli smo tedaj, da nekatera stanja prehajajo od podloga na druge stvari, oziroma da se na te nanašajo, nekatera pa da ne morejo niti prehajati niti se ozirati, ampak da ostajajo le na podlogu. Uvideli smo dalje, da so nekatera določena razmerja prikladna vsem stanjem in da jih moremo najti pri vsakem stanju: to je razmerje kraja, časa, vzroka (razloga), smotra (namena), pogoja, dopuščanja, načina in sredstva; takozvana podlogova razmerja do stvari pa da se ne nahajajo pri vseh stanjih, ampak le pri tistih, ki prehajajo na druge stvari, ker se pri drugih stanjih niti ne morejo nahajati.

Iz tega sledi prvič, da moramo vse glagole deliti v dve glavni vrsti: v tiste, kateri poznamenujejo stanja, prehajajoča ali se ozirajoča na stvari zunaj podloga, in v tiste, kateri zaznamujejo stanja, ne mogoča učinjati ali se ozirati iz lastne moči na druge stvari, ampak omejena po svojem pojmu na podlog sam. Oni zahtevajo določene sklo ne tistih imen, ki služijo v natančneje določevanje njihovega pojma: ti ne morejo zahtevati nobenega sklona, ker v določevanje svojega pojma ne potrebujejo nobenega imena.

To je za nas važna in merodajna razlika, a nič manj važna ter merodajna ni ona med gori navedenimi razmerji. Na obe se je Kern premalo oziral, ko je sestavljal svojo teorijo o predmetu; kajti iz obeh sledi drugič dvoja skupina novih stavkovih določil ali členov.

Prva skupina teh določil se more nahajati pri vseh glagolih, druga ne pri vseh: to je prva bistvena razlika med tema skupinama. Druga bistvena razlika leži v pojmu določil samih, po katerem se delé v dve skupini.

Prva skupina določuje okolnosti, v katerih bi moglo biti vsako stanje, oziroma vsak podlog po svojem stanju. Naj si bodo te okolnosti še tako raznovrstne in naj si bo slučaj še tako redek, da bi se katero dejanje vršilo pri vseh tistih okolnostih, če tudi bi to ne bilo nemogoče: brez dvombe možno je si vse okolnosti predstavljati in jih potem tudi o dotičnem in o vsakem drugem stanju izpovedati; možno pa zaradi tega, ker bi vse te okolnosti tudi v istini mogle biti. To je bistvo vseh teh določil; radi tega jih Nemeec tudi zaznamuje z imenom „določila okolnosti“ (Umstandsbestimmungen), a Slovenec jim pravi prislovna določila.

Druga skupina določil se ne nahaja pri vseh glagolih. Ona ne določuje stanja po ovih okolnostih, ampak navaja tiste stvari, na katere stanje naravnost prehaja, ali se vsaj ozira in nanaša in s katerimi stopi podlog po svojem stanju v določeno razmerje. Bodí si pa to razmerje ožje ali manj ozko, tako ali ovako: v tem, kar smo prav sedaj povedali, leži skupnost teh določil, v tem se bistveno razločujejo od onih.

To že kažejo tudi vprašalnice. Po teh določilih poprašujemo, poslužujé se besed : koga ali kaj? komu ali čemu? koga ali kaj?

Ima-li pa ta skupina določil tudi svoje skupno ime? Ima ga. Tiste stvari namreč, ki postanejo zavisne od podlogovega stanja, sê zovejo predmeti, in po takem slovnica zaznamuje to skupino določil z imenom predmeta.

(Dalje pride.)

Čuk.

(Slika za višjo stopnjo. V. Pulko.)

Pripravi se natlačen čuk, sova in kak ptič s trdim perjem (grlica). Izvrstne so tudi podobe v „Naumaïn, Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas“.

I. Vzбудimo zanimanje!

Kdo pozna zloglasnega ptiča, ki bolnikom smrt napoveduje? Mnogo rok pokoneu in glasi: čuk, sova! Kdo mi ve kaj o čuku povedati? Oglasi se jih spet mnogo. Pravijo, da bo kdo pri hiši umrl, če čuk blizu poje. Jaz sem našel (pravi nek deček) v vrbači (vrbi) mlade čuke; taki so bili kakor mladi piščanci. Pri sosedovih so bili stric bolni (pravi drugi); pa je priletel ponoči čuk na okno in se drl. Jaz sem bil tam, sem šel ven, da bi ga zgrabil, pa mi je všel. So umrli stric? prašam. Ne. — No, mislim si, eden kamen smo prazni veri že izpodbili. — Jaz sem ga pa videl v škednju pod slemenom sedeti, ko smo delali zmes za krave. — Pri nas je pa skozi rol (dimnik) padel, ko so mati zjutraj zakurili, pa se je ubil. — Naša mati so se jokali, ko so bili oče bolni in je čuk na kronovec (Robinia Pseudoacacia) pel. So umrli oče? prašam. Ne. Glej to paro čukasto, rečem, pa še lagati zna in ljudi za nos voditi! O pač, umerje! Oče so pravili, da so pri Vukovih tetica umrli, ker je čuk na strehi pel, ko so bili bolni — tako se je eden potegnil za tega ponočnjaka. No, no, le počakaj; ga bodemo še le sodili, ko bodemo kaj več o njem slišali. Pravijo tudi (se oglasi še eden), da sove tistemu oči izpraskajo, kateri bi jih ponoči oponašal. Tako smo se razgovarjali; otroci res precej vedó.

Pa je že kdo izmed vas videl čuka? Z največjo korajžo se oglasi ta, ki ga je videl mrtvega, ko se je na ognjišču ubil. Natančnega pa ni vedel nič več povedati.

II. (Smoter.) Dobro! Vam bom ga pa jaz pokazal, in potem se bomo kaj več o njem pomenili.

III. (Nazorovanje!) A-a-a! O-o-o! Glej, glej, kako hudo gleda! Smeh itd. se čuje po razredu, ko jim pokažem čuka, ter ga nesem od klopi do klopi. — Kaj pa vidite posebnega na njem? Velike, naprej obrnjene oči. Ogledite si ga dobro in vsak naj pove, kaj vidi! Kljun je kratek in zakrivljen; glava je nizka pa široka; noge so kosmate; kremplji so dolgi in ostri; jaz pristavim: zunanji kremplj (ga pokažem) se da naprej in nazaj obrniti; zato čuk dobro pleza. Kakšno barvo ima perje? Zgoraj sivo-rujavavo z okroglastimi lisami, spodaj pa belkasto z rujavkastimi lisami. To perje pa ima še neko drugo lastnost. Potipaj čukovo in potem grličino perje! Čukovo je bolj mehko. (Na večjih sovah se to mnogo bolje opazi.) Zakaj pa je čukovo perje bolj mehko? Ker je gosto in dolgo. Ali ima čuk ušesa? Ta „da“, katerega slišim je izraz nezaupljivosti; torej jim povem (pokazati se ne da mnogo): Ima jih in sicer za tem redkim ščetinastim perjem. Ima tudi mesnat uhelj, ki je porasten s perjem; to perje se da privzdigniti, kakor privzdigne zajec svoja ušesa. Ne bom pozneje omenjal, da je treba vsak odstavek takoj v lepih, kratkih stavkih večkrat ponoviti.

Na tablo: Popis.

IV. 1. (Odmišljanje.) Kje ste videli čuka? Na drevesu, na oknu, pod slemenom, v vrbi, v dimniku itd. Kje ste pa slišali čuka ali sovo ponoči? Pri hiši, v gozdu. Jaz sem slišal (oglasil se eden) hu-hu-hu-hu v gozdu, ko smo šli iz Haloz ponoči domov. Kje prebiva tedaj čuk? Kam pa stavi svoje gnezdo? V votlo drevje; pa tudi v staro zidovje, na streho, v zvonik itd. Eden od vas je videl mladiče! Kakšni so? Mali in z belkastim kosmačinjem (puhom) pokriti. Lani smo popisali kragulja (in nekaj ujed pozna vsak); o čem se živi ta ropar? V čem pa sta si kragulj in čuk podobna? Kljun, kremplji, oči. Ker imata oba enako orožje, zato bodeta tudi zalezovala enak plen. Ali čuk je nekoliko bolj pošten. On si išče miši, martinčke, brošče in ponočne metulje; pa tudi gosenice mu dišijo. Včasih res pograbi kakega malega ptička, pa to je le redkokdaj. Nekdo je našel pri čukovem gnezdu petnajst miši, s katerimi je mislil mlade krmiti. Če so že mladi taki požeruhi, kaj pa še le stari! Čuk ima tudi to navado, da za-se na kup nanosi živeža, ako sluti slabo vreme. Čudno pa je to, da lovi navadno le ponoči.

Na tablo: Bivališče, gnezdo, živež, čas lova.

2. Česa je čuku treba, da more po noči loviti? On mora dobro videti, ali dobro slišati, ali pa dobro vohati. Katera domača žival lovi tudi ponoči? Mačka. Kaj ji k temu pripomore? Dobre oči. „Čuk ima ravno take oči ko mačka“, mi je eden prasnul takoj vmes; prav je imel. Kaj pa je posebnega na teh očeh? Velika črna pika. To ni pika, ampak to je luknjica, imenovana zrenica, skozi katero gre svetloba bolj globoko v oko. Čim več svetlobe pride v oko, tem bolje žival vidi. Da pa pride tudi ponoči dovolj svetlobe notri, zato je treba večje odprtine, zrenice. Poskus z mačko zvečer pri luči. Ako ima oči proti luči, je zrenica mala; ima pa preč obrnjene, je zrenica večja. Pri malo odprtih vratih pride v sobo od zunanje luči manj svetlobe, kakor pa, če vrata pri istej luči na stežaj odpremo. — Čim bolj je ponoči svetlo, tem boljše za čuka; takrat lovi navadno celo noč. Kam radi tega rad prileti? K luči. Ima pa to grdo navado, da pri tem rad skovika. Kaj pravijo takrat bahjeverni ljudje? Kako ve čuk, pri kateri hiši je bolnik? Ker imajo tam dolgo v noč, ali pa tudi celo noč luč. Ali se torej briga čuk kaj za bolnika? Kaj ga vabi k hiši? Proč torej s to prazno vero in mislimo si: siromak, sedaj ko gremo mi spat, pa moraš ti iti s trebuhom za kruhom. (Primeri temu veše (Motten), ki priletijo zvečer k luči in si osmodijo krila.)

Nekatere živali delajo šum, kadar lazijo ali letajo. Ta šum je mnogokrat jako rahel, ali čuku ne ujde. Kakšen sluh mora torej imeti? Kaj napravi človek, če hoče bolj slišati? Priloži dlan k uhlju. Kaj pa napravi čuk? Privzdigne pernat venec (uhelj). Čukov nos pa ni veliko vreden.

Na tablo: Čuk ima bistre oči in tanek sluh, da lahko opazi svoj plen.

3. Ali je že kdo videl mačko, kako zalezuje svoj plen? Tiho in počasi lazi. Zakaj? Da bi ne splašila živali, katero zalezuje. Kaj bi se zgodilo čuku, ko bi ga slišale priti živali? Skrile bi se mu. Jerebice, golobe itd. slišimo leteti, ali čuka pa ne. Odkod pride to? Ker ima dolgo, mehko in rahlo perje.

Na tablo: Mehko in rahlo perje omogoči čuku, da lahko tiho zgrabi svoj plen.

Celotno ustmeno shvatanje. Čuk je prav dobro ustvarjen za ponočnega lovca. S svojim mehkim perjem tiho leta, da zaloti plen, katerega je z bistrimi očmi in s tankim sluhom zasledil. Z ostrimi kremplji in z močnim kljunom razmesari žival in jo z dlako ali s perjem vred požre.

4. Kaj pa čuk dela po dné? Spi. Kakšen kraj si izbere za svoje počivališče? Miren in temen. Zakaj pa išče mirnega in temnega kraja? Da ga druge ptice ne morejo najti. Mali ptiči preganjajo njede; sove pa celo pred vranami in jastrebi niso varne;

zato se po dné skrivajo. Včasih pa ostane čuk na drevesu. Kaj pa ga takrat brani pred napadi? Njegova (branična) barva; pa shuli se in stisne k deblu. Čuk pa mora varovati tudi svoje oči. Kaj čutite, če stopite po zimi iz sobe, ko se sneg blišči. Oči bolijo. Kako se temu ubranite? Da zapremo trepalnice. Tako napravi tudi čuk ali pa poišče temen kraj.

Na tablo: Čuk po dné; sovražniki.

5. Sodite, ali je čuk koristen ali ne? Kje so škodljive živali navadno čez dan? Skrivajo se. Kar ujde smrti po dné, na to počaka čuk. Zato je treba čuka braniti, ker nam varuje gozd, polje in vrt.

Na tablo: Čuk je koristen za gospodarstvo.

V. 1. (Uvrstitev.) Čuk se prišteva sovam. Tu vidite še druge sove. Kaj je na nekaterih posebnega? Pernati ušesni čopi. Take sove, ki imajo pernate uhlje imenujemo uharice. — To je (se pokaže) mala uharica (Wald-Ohreule, Horneule). Kratek popis. Tu pa je vjer, vir (Uhu). To je največja sova, ki živi v gozdnatih gorah. Škodljiva je, ker pobira mlade zajce, mlade srne in jelene, ter napada valeče ptice. Lovci jo postavijo včasih na kak drog in ptiči, posebno vrane, jastrebi se zaletavajo vanjo; lovec pa, ki je v kaki kolibi skrit, strelja njene napadovalce. Brez uhljev sta čuk in pegasta sova. Kratek popis.

2. Označitev sov. Sove se prištevajo k ujedam, ker imajo močno truplo, kratek, zakrivljen kljun, močne, ostre kremlje in se živé o mesu. Imajo mački podobno glavo, velike, naprej obrnjene oči, mehko in rahlo perje, da lahko tiho letajo. Svoj plen zasledujejo z očmi ali s sluhom. Pogled se bistri z veliko zrenico in s trepalnico; sluh pa z veliko ušesno odprtino in s pernatim vencem. Škodljiva sova je samo vjer (vir).

VI. (Uporaba in vaja.) Za spisje.

a) Čuk je za ponočnega lovca primerno vstvarjen: bister vid, tanek sluh, da zapazi svoj plen; mehko perje, da ga lahko brez šuma zasledi in zgrabi.

b) Primerjaj čukovo ponočno in podnevno življenje!

c) Primerjaj sovo z mačko! Obe imata veliko glavo, bistre oči in tanek sluh, lovita po noči; sova zasleduje svoj plen s tihim letanjem, mačka s tiho hojo.

d) Sove v prazni veri in v prirodi. Praznoverni ljudje mislijo, da sove (posebno čuk) naznanjajo s svojim skovikanjem ljudem smrt, ako jih slišijo blizo hiše. Sove pa ne gredo za bolnikom, ampak za lučjo. Ker lovijo po noči škodljive živali, ki se čez dan navadno skrivajo, zato so koristne. Nespametno je torej, ako jih človek preganja.

e) Čuk je za podnevno življenje primerno ustvarjen. Poišče si tih in temen kraj, da ga sovražne ptice ne nadlegujejo. Če ostane na prostem, brani ga njegova barva. Da mu prevelika solčna svetloba ne kvari pogleda, zmanjša zrenico (mačka), ali zapre oči s trepalnicami. Sluh pa si varuje z zaklopnico, s katero zapre sluhovod (netopir).

Mi in „Slovenska Matica“!

Naš ugled je jako pičel. Pri volitvah in sploh v javnem življenju malo veljamo; vendar menda nismo tako malovažni. Seveda se naše delovanje v šoli ne ceni tako kakor bi se moralo, ker v veljavnih krogih pri nas šolo sploh premalo upoštevajo. No, to preziranje se na našem narodu britko maščuje in se bo še bolj. Da pa nismo

tako malovredna para, kakor se v obče misli, naj potrdé naslednja števila.*

Pregledal sem Letopise Slov. Matice od leta 1892. do 1897. ter štel, koliko učiteljev,

* Opozoril sem že enkrat v tem listu na napačno rabo besed „število“ = Zahl in „številka“ = Ziffer, vendar nam časniki in knjige še vedno pravijo, da „številke govoré“.

šol, okrajnih učiteljskih knjižnic in učiteljskih društev je med člani. V število šol sem vštel tudi krajne šolske svete. Za leto 1897. sem štel tudi učiteljice posebe. Če govorim tu o tem, kako sega slovensko učiteljstvo po knjigah naše akademije „in spe“, mislim, da upravičen štejem tudi šole, okrajne učiteljske knjižnice in krajne šolske svete, ker je pač zasluga učiteljev, da so te korporacije oziroma zavodi med članovi Slov. Matice.

Poglejmo torej, kaj kažejo števila! Najprej konstatujem, da število članov Slov. Matice v obče narašča od leta 1892. do 1897. a ne po geometrijski in tudi ne po aritmetiški progresiji; difference od 1892. do 1897. leta so zaporedoma: 160, 170, 183, 16(!), 151; povprečno torej 138 na leto. Skok od 183 na 16 je čuden, a od 16 na 151 nas zopet potolaži.

Kako pa je naše razmerje?

Zapored od leta 1892. do 1897. je bilo med člani Slov. Matice učiteljev (ljudskih, meščanskih in državnih), učiteljic, šol, knjižnic in društev: 234, 283, 339, 324(!), 348, 374 ali v odstotkih vseh članov Slov. Matice: 10.636, 11.992, 13.399, 11.943(!), 12.752, 12.987. Nenaraven skok od 1893. do 1894. leta v razmerju 11.992 : 13.399 se je maščeval 1895. l., ko smo padli na 11.943, torej nižje nego smo bili pred dvema leti. Poprečni števili teh šest let sta torej 334 oziroma 12.285%. Za nas revno plačane učitelje dovolj!

Kako pa je stvar v posameznih deželah?

Tu se pokaže mnogo zanimivega in števila res „govoré“. Na Kranjskem imamo ta-le števila: 1892:96, 1893:115, 1894:130, 1895:143, 1896:150, 1897:154. Absolutno je torej jako lep napredek, pa tudi relativno ni slab; v odstotkih članov Slov. Matice na Kranjskem se kaže zaporedoma v imenovanih letih: 9.014, 10.026, 10.656, 11.102, 11.424, 11.501% učiteljev, učiteljic itd. Vendar pa so kranjski tovarisi pasivni, ker ne dosežejo poprečnega števila 12.285%; njih poprečno število je 10.6205%, torej zaostajajo za 1.6645% za vsem slovenskim učiteljstvom. Na slovenskem Štajerskem imamo sledeča števila. 77, 91, 128, 98(!), 117, 136, ali v odstotkih vseh članov na Štajerskem (Lavant. biskupija): 15.619, 17.587, 22.299, 15.883(!) 18.196, 19.402%; poprečni števili za teh šest let sta: 107⁵/₆ oziroma 18.164%; mi Štajerci torej presegamo za 5.879% poprečno število. Čast komur čast! Opomniti pa moram,

da smo padec od leta 1894. do 1895. (13.399:11.943%) mi Štajerci provzročili. Mea culpa!

Primorska kaže sledeče razmerje: 56, 73, 77, 79, 75, 79, oziroma v odstotkih vseh primorskih članov: 17.338, 19.149, 18.735, 17.211, 17.202, 17.099%; na videz ne soglasno razmerje med absolutnimi in relativnimi števili (n. pr. od 73 na 77 a v odstotkih od 19.149 na 18.735) je pojasniti s tem, da je število primorskih članov v obče v istem letu razmerno bolj poskočilo nego ono učiteljev-članov. Poprečno relativno število je 17.789%, torej za 5.504% nad poprečnim relativnim številom vseh učiteljev-članov. Jako lep prebitek!

In Koroška? Oj, mila majka! Tu je žalostno! Števila: 3, 2, 2, 2, 2, 3 ali v odstotkih vseh koroških članov: 2.460, 1.639, 1.600, 1.462, 1.563, 2.290%; rast relativnega števila v zadnjih treh letih kaže, da število vseh koroških članov pada, oziroma ostaja stabilno. Poprečno relativno število je 1.802%, torej minus 10.483%.

V sekovski škofiji imamo med tamošnjimi člani Slov. Matice tudi nekaj učiteljev; števila za teh šest let: 2, 2, 2, 2, 3, 2, oziroma v odstotkih sekovskih članov: 4.878, 5.000, 5.128, 4.651, 6.818, 4.166%, poprečno na leto 5.106%, torej minus 7.179%. Leta 1896. je bil med dunajskimi Matičarji podpisani ter tvoril 2.220% vseh dunajskih Matičarjev. Zaostajal sem torej za 10.063%. Sicer je pa upati, da se nekaj dunajskih Slovencev-učiteljev spravi prihodnjč med Matičarje.

V Letopisu 1897. leta sem specijaliziral in našel sem to-le: Na Kranjskem 100 učiteljev, 17 učiteljic, 23 šol, 12 okrajnih učiteljskih knjižnic in 3 učiteljska društva. Na Štajerskem (lavantinska in sekovska škofija) 110 učiteljev, 12 učiteljic, 9 šol, 4 okrajne učiteljske knjižnice in 3 okrajna učiteljska društva. Na Primorskem sem našel 67 učiteljev, 8 učiteljic, 0 šol in 4 okrajne učiteljske knjižnice. Knjižnice v Brežicah, Kozjem, Krškem, Ormožu, Rogatecu, Šmarju pri Jelšah in Tolminu so ustanovni člani. Zanimivo bi bilo zvedeti, kdo je vse štiri štajerske založil z ustanovnino; z onimi malenkostnimi dotacijami, ki jih dobivajo iz Gradca, to ni mogoče storiti; sicer bi se pa še kak drug zavor našel. Gledé učiteljskih društev mislim, da je za Štajersko pač premajhno število 4, ko je vendar mnogo več društev na Spodnjem Štajerskem. Isto velja gledé na okrajne knjižnice na Šta-

jerskem; morda ta mnogoštevilen sestavek opozori na ta nedostatek dotične knjižnične odbore.

Še nekaj moram povdarjati. 17 učiteljic na celem Kranjskem med Matičarji je za Kranjsko — recimo — neprimerno; in celo v Ljubljani le tri! To se Radovljica s štirimi bolj postavi. Središče na Štajerskem ima n. pr. med 10 člani 4 učiteljice! Čujte Ljubljančanke!! Pičlo število 12 na Štajerskem mi je umljivo, „denn ich kenne das Land, wo nicht die Citronen blüh'n“; tudi za druge rastline veje tam zoperna sapa.

Pohvaliti pa se morajo sledeči kraji:

Jarenina ima 38 Matičarjev, med temi 19 učiteljev, Dobropolje 15, med temi 7, Tomaj 12, med temi 6, Središče 10, med temi 5 in Komen 6 Matičarjev, med temi 4 učiteljev.

Torej izmed 81 članov 41 našega stanu! He! slavna gospoda, ki nas tako malo uvažujete, kje imate svojih nad 50%?! — — Če sem s temi števili — 12·285% — in 334 — pokazal in dokazal, da zaslužimo malo več uvaževanja in če bom 1899. l. naštel namesto 17, 12 (glej gori) 71 in 21 učiteljic, je namen dosežen. Ivan Vrščaj.

Slovstvo.

Hostnikova knjiga: „Rúsko-Slovínski Slovár.“

„Sem dolgo upal in se bal“.
Prešeren.

Konečno smo Slovenci vendar dobili nam primerno knjigo za priučenje ruščine. Da si smo rodni bratje Rusov, vendar od M. Majarjeve ruske slovnice — ki je bila le izraz dobre volje in katero so videli izmed mlajšega roda le najsrečnejši — ni bilo pri nas nobene knjige, ki bi nam omogočila osvojiti si ta jezik naravnim potom. Nebroj je sicer nemških slovníc (?) ruskega jezika, a te so spisane za Nemce in po vzoru nemščine. Za nas Slovence je treba knjige, katera je osnovana na podlagi sorodnosti ruskega in slovenskega jezika. In tak slovar in tako slovnico nam je podal profesor M. M. Hostnik. Misli se pri nas, da je učenje ruščine ali prav lahko ali pa prav težko. Obe mnenji sta napačni. Res je, da se ločimo leksikalno precej od Rusov a toliko bližje smo v slovnici posebno v glogolu. Kdor se je učil temeljito slovenske slovnice (seveda ne po Končniku), ta bo kmalu premagal posebnosti ruščine; kdor se pa le po vnanjem ravna, bo doživel občutno prevaro, ker ima ruščina enake besede kakor slovenščina — z drugim pomenom. Najhujše je osvojiti si naglas. Gledé tega so Ribničanje in sploh Dolenjci Rusom najbližji. Vse te momente pa je prof. Hostnik upošteval v svoji knjigi.

Sezimo torej, Slovenci, po tej knjigi in odprimo si pot v eno največjih literatur sveta. Ne-le, da si razširimo obzor, ampak tudi čast Slovana zahteva, da pozna največjo slovansko literaturo, katero pro-

učevajo danes Francozi, Angleži in Nemci z največo pozornostjo. Ruska literatura ima obdelane vse stroke znanstva; tu lahko erpimo Slovenci, da se nam ne bo vedno očitalo, da imamo vse od Nemcev.

Otresimo se tudi tiste neumne bojazni, ki je med nami tako razširjena, da smo „panslavisti“, če se ruski učimo. Neumnost! Naš spas je v Avstriji in so-li nemški častniki panslavisti, ko se vsi učé ruščine? Sicer pa zastopajo to mnenje v Avstriji — in sosebno po Slovenskem — le še podrepni birokrati in drugi nerazsodni ljudje, kajti država sama vzdržuje na Dunaju javno učilišče* za naučenje med drugimi tudi ruskega jezika.

Sklepam s pisateljevimi besedami: „Daj Bog, da bi moje skromno delo pripomoglo k razvoju slavjanske samozavesti in kulturne vzajemnosti rodstvenih slavjanskih plemen!“

Ljutomerčan.

Novosti.

„Slovanska knjižnica“, snopič 69—70: V Petrograd. Potopisne črtice. Po svojem opazovanju in po raznih virih sestavlil Ljudevit Stiasny. Cena 36 kr. Slovenci Ruse in Rusijo vse premalo poznamo. Vse svoje motno znanje zavzemamo večinoma iz nemških, navadno sovražnih židovskih virov, ki vedó o Rusih samo najslabejše ter lažejo in pretiravajo v svoji slavofobski zagrizenosti kolikor morejo. Ruščino zna le bore majhno število Slovencev, ki se morejo iz ruskih knjig in časnikov preveriti,

* K. k. öffentliche Lehranstalt der orientalischen Sprachen. Docent ruščine je Slovenec dr. M. Murko. Pis.

kako krasen, zdrav in moder je največji in najznamenitejši narod slovanski, kolike krasote in bogastva krije v sebi rusko carstvo. Veseli nas torej prav posebno, da se je lotil gospod Stiasny popisa Rusije in njenih prebivalcev, s katerimi se je seznanil natančno na svojem potovanju. Naj bi ta knjiga budila in širila mej Slovenci ponos slovanski ter ljubezen do bratov Rusov!

„Volarič-eve skladbe“. Prerano umrli slovenski skladatelj Hrabroslav Volarič je zapustil poleg desetih zvezkov že izdanih skladb v rokopisu še nepričakovano veliko število kompozicij, ki bodo obsegale v tisku vsaj še deset novih snopičev samo-

spevov, moške in mešane zборе, klavirske točke, zборе z orkestrom ter cerkvene skladbe. Slovenskemu za glasbo zanimajočemu se občinstvu bode z izdajo teh skladb nedvomno prav posebno vstrezeno, saj je bil, kakor znano, pokojni Volarič eden najnadarjenejših, a tudi najplodovitejših domačih skladateljev, odlikujočih se z izredno izvirnostjo in pristno slovanskim glasbenim značajem. Z veseljem pozdravljamo torej ukrep pokojnikove gospe vdove, da založi vse Volaričeve kompozicije. Da izidejo v popolni umetniški obliki, porok nam je ime izdajatelja, gospoda koncertnega vodje Jos. Čerina. Kompozicije bode prodajal gospod A. Gabršček; prvi zvezek izide koncem julija.

Društveni vestnik.

Iz ptujskega okraja. (Poročilo o zborovanju učiteljskega društva za ptujski okraj dne 13. marca meseca t. l.) Dobro jutro! — Dal ga Bog! — Si bil včeraj pri zborovanju? — Gotovo! — Ali vas je bilo mnogo? — Še prashaš! Gospod dr. Bezjak na programu!

„Visoko čislán učenjak,
Ki nam preganja temo zmot — —“

Res mnogo nas je bilo, celi 40 — danski post; ali za tolažbo vmes 10 svetkov, vštévši najvišja dva, to se pravi deset cenjenih gospic. Gospica Wergles jo je primahala celo iz Slovenje Bistrice in pristostovala kot gost. Čast ji!

O čem pa ste jo ukrepali? — Mnogo veš, mnogo, pa še prav lepega. Najvažnejše je bilo to, kar smo slišali o slovnici. Dr. philologiae, gospod profesor Bezjak, abhold der grauen Theorie, ter vznesen za preljubo materinščino, zazlagal nam je odlomek iz slovnice, kakor zna le izkušen praktik. Da boš vedel, kako se preganja tisti staroveški „klappernde Ton“ in kako se naj otroci ogrevajo za mili domači jezik, hočem Ti glavne točke tega podavanja navesti. Pazi!

Zadnja (5.) form. stopnja zahteva porabo čitanega; med tem je tudi slovnica. Berilo (das Lesestück) naj služi k vaji onega slovniskega predmeta, katerega pravila so se razjasnila; berilo naj služi pa tudi k pripravi tega, kar hočemo potem kot pravilo posneti. N. pr. Kedar se piše ema, eva, a ne oma, ova? Po obravnavi berila se reče otrokom, naj izpišejo vse besede, ki se končajo na ema, eva, em, itd. in to iz več beril tako, da so zastopani vsi soglasniki, ki zahtevajo to spremembo (c, č, lj, nj, rj, j, š, ž, šč). Po primerjavi končnic enakih sklonov se pravilo samo ponudi; ena ali dve uri pa sta za to seveda premalo.

Ali: razlika med pomenom pridevnikov na ji, ja, je, ov (ev) in ski, ska, sko se najde, ako iz-

pisujejo otroci večkrat take pridevnike, ter jih porablja v novih stavkih.

cesarjev	cesarski,
kmetov	kmetski,
	itd.

Vse te vaje se pišejo v posebne zveske.

Stavkovi členi naj se iščejo s prašanji in vedno le s prašanji. Če znajo otroci prašati po osebkü, dopovedku itd. bodo le redkokedaj grešili. —

V razredih, kjer se poučuje po oddelkih, naj se posredni pouk vjema zmiraj z neposrednim. Ena ura je odmerjena za slovnico. V tem času, ko ima, recimo, 1. oddelek neposredni slovniski pouk, naj se da 2. oddelku posredna, pa slovniska vaja, ki pripravlja na to, kar se bo potem pri neposrednem pouku porabilo. V drugi polovici ure pa dobi 1. oddelek posredno slovnisko vajo za utrditev tega, kar so se neposredno učili. —

Najvažnejši del slovnice pa je skladje (Wortbildungslehre). Tu spoznamo sorodnost besedi, katerih pomen se potem mnogo ložje razlaga. Učenci si nabirajo jezikovni zaklad in toliko naglaševano siromaštvo našega jezika mora izginiti. Primer: nes-; nedol. nes-ti, potem prenesti, prinesti, odnesti, odnes, znes itd. Naš-; prenašati, odnašati, znašati; nanašanje, prenašanje itd. — Vsaka šola, ki hoče materinščino uspešno poučevati, pa mora imeti Pleteršnik-ov slovar! —

Kako se porablja slovnica na obdelanem berilu, kažejo sledeče točke (Čudna skrinjica):

1. Učenci naj izpišejo iz berila vse one besede, katere jim dosedaj še niso bile jasne.

2. Naj se izpišejo fraze (rekla) kakor: iti rakovo pot, čez leto dni, čez leto in dan itd. Izpišejo se tudi celi lepi stavki kakor: prepir preti podreti slogo itd.

3. Tiste besede in rekla, katere sedaj poznajo, naj nadomestijo z drugimi istopomembnimi (vsakojak-različen, mnogovrsten itd.).

4. Sestava sinonim, besed istega ali sorodnega pomena.

5. Izpišejo se besede, ki tvorjajo eno skupino: gospodinja, gospodarstvo; gospodar, gospod, gospa itd.

6. Pri označitvi oseb pride mnogo pridevnikov skupaj. Kakšna je bila gospodinja? Lahkomiselna itd. Zakaj? Kdo je lahkomišeln? —

Predvaja za spisje (višja stopnja). Stavke za stavkom se predružači pa tako, da misel ostane, gleda se na to, da se ne zamenjuje samo besede.

Ko sem mislil, da bo šlo to tako naprej, pa je bilo: claudimus! O škoda! Ali gospod doktor nam je obljubil, da pride o priliki razlagat formalnih stopenj; če to zamudiš, potem pa „auf beim Spitz“ s Teboj!

Veš, da tega ne zamudim. Greva me, kolikor imam lasi na glavi, da pri tem zborovanju nisem bil. O formalnih stopenjih pa sem že nekaj v „Popotniku“ čital toda: Es geht mir ein Mühlrad im Kopfe herum! No, pa ste imeli še kaj drugega?

Sveda! Ker je deželni odbor z našo „boljšo plačo“ v kapnico padel, pa misli Horvatek, da bi je šli spet ven vlačiti, če prav sobotni dan; shod misli spet sklicati. Ali gospod Podobnik je kratko rekel; ne!

Prav tako! Naše zahteve smo razodeli, drugi so jih spoznali za pravične in tretji? —

Čuj, ta kimavi „Lehrerbund“ sklicuje spet sejo odbornikov! Ali nam hočejo dati „argumentum ad hominem“ koliko nas marajo, ali nas bodo odlikovali zato, ker še nismo izstopili?!

Kakor sem zvedel, zborujejo danes (dne 13. marca meseca) predsedniki društev v Celju, da tudi conservative pridobijo za izstop. „Popotnik“ je, kakor vidim, hodil v puščavo opominjat k previdnosti. Če si pogledamo baharije (menda pa tudi ne!) nemških učiteljev v „Pädagogische Zeitschrift“ št. 34, pret. letu str. 530, tedaj nam bodo lahko rekli: Was, sie essen ja unser Gnadenbrot! ako izstopimo samovoljno. Če nas pa izbacnejo, pa naj zagovarjajo posledice sami. Sramota ne bo za nas nobena, ker treznomisleči so proti ločitvi.

Prav imaš! S tem se strinjam tudi jaz.

In govorilo se je tudi o hospitacijah, a beseda neče postati meso.

Škoda! K prihodnjemu zborovanju pa, in tudi k vsem sledečim pa moram tudi jaz, da ne bom postal zakrknjen „Landknecht“. Da si mi zdrav!

Servus! —o.

Svetinje pri Ormožu. „Nova metla dobro pometa“ — ta narodna prisklovice prišla mi je nehoté v misel, ko nam je gospod Vavhnik kot novi načelnik našega društva dne 3. sušca meseca t. l. v prvič otvoril zborovanje. Ni se nas sešlo sicer mnogo, toda dovolj pri tako neugodnem vremenu in zelo slabem potu. — Slutim, da je pač nekoje vzdramil iz spanja dopis načelnikstva, s katerim je

hotelo vspodbuditi posameznike na krepko in čilo delovanje v prid lastnega stanu in ugleda kakor tudi v prid narodne šole in naroda v obče. Ko bi le povsod kaj izdalo; toda — žalibože — ni pravega upanja! Pa za takrat še molčim; videli bomo, kaj nam prinese bodočnost! Ako pa še tudi za naprej nič ne izda vse opominjevanje, tedaj jim pa obljubim že sedaj, da njim zatrobim tako, da jih bo v petah spekla.

„Vse moštvo na krov!“ Tako je zaklical gosp. načelnik, črtajoč nam naše obzorje, vspodbujajoč nas na boj proti skupnemu sovražniku, navdušujoč nas na krepke odpor proti vsem navalom naših prikritih in očitih napadalcev. Da, res! Oborožujemo se; združimo se v krepko četo, vspodbujamo drug drugega k vstrajnosti! Učimo se, delajmo in ne spimo, da nas sovražnik ne zaloti nepripravljenih. —

Marsikomu se bodo moje besede pač nekako pesimistične zdele, a to niso, nikakor niso! Častiti tovariš! Le prelistaj nekoje številke letošnjih nemških učiteljskih listov in uveril se boš o mojej trditvi. — Če že te ni volja samemu poseči v ogenj po žareče kostanje, pa barem ne zasmehuj onih mlajših sodrugov, ki v sveti navdušenosti in z neustrahljivim pogumom odločno bijejo ljuti boj za tvoj in svoj blagor. — Veruj mi, da nikakor ni lepo niti moško, zadovoljno smehtljaje si mencati roke, ko vidiš, kako drugi tvegaje svojo lastno osebo s krvavim naporom tudi tebi priboré kak priboljšek, samemu sebi morda celo nič, k večemu sovraštvo in nezadovoljnost nasprotnikov. Ne prenačimo se sicer, kajti „festina lente“; toda bodimo vendar oprezni; čujmo, pravim še enkrat in pazljivim očesom zasledujemo prikazni na našem obzorju, sicer se nam razbije naša ladjica ob kletetih razljučenega morja in po nas bo! Stojmo kakor skale, v srcih noseč vodilne besede orjaka pesnika:

„Ti streti nas moreš, zatreti nikar,
Osode sovražne besneči vihar.“

In kakó se naj oborožimo?! — V to nič drugega, nego: Učimo se, čitajmo, premišljajmo in zahajajmo k našim zborovanjem!

Ne zamerite mi, cenjeni čitatelji! Dolgočasen sem Vam že; toda, kar mi je težilo srcé, tega sem se hotel otresti. Sedaj pa k stvari!

Po uvodnih besedah gospoda načelnika še prebere gospod Rajšp članek, ki nam pojasnuje razmere kranjskega učiteljstva, z ozirom na regulacijo plač in pa članek, ki nas obvesti o zadnjem zasedanju štajarskega deželnega zbora in o njega ukrepih z ozirom na regulacijo naših plač. — Prisotniki so se s hvaležnim srcem spominjali onih poslancev, ki so se ob tej priliki pokazali učiteljstvu naklonjeni ter se je zajedno sklenolo, gospodu poslancu Robiču poslati posebno zahvalno pismo, ker se je tako krepko potegoval za nas.

Za tem precej dolgim razgovorom podaval nam je gospod Košar o šolskih vrtilih ter vpletel v svoj govor množino opazk iz svoje lastne skušnje. Povdarjal je mej drugim izrecno, da je poglavitni namen šolskih vrtilov pač ta, da se v njih in iz njih naša mladež uči in ublažuje, ne pa da bi se z njim okoriščali posamezni krajni šolski sveti, kakor se po nekod tem možakarjem sanja. V ta namen pa naj bodo šolski vrtili primerno urejeni in oskrbovani ter naj rabijo posebno praktičnej strani šolskega pouka z ozirom na naše razmere. Naj se v njih mladina vadi o pridelovanju in oskrbovanju tukaj pri nas rastočih koristnih rastlin, naj spoznava učinke raznega gojenja, oskrbovanja; naj spoznava tudi škodljive rastline, naj presoja moč raznih zemljin itd. — Skratka, mnogo dobrega in koristnega nam je prinesla ta času primerna razpravica in na nas je sedaj, da v njej se nahajajoče migljaje in opomine tudi obistinimo. — In Bog me! Škodovalo nam ne bo! Saj vemo, da naš kmet le v toliko čista šola, v kolikor na lastne oči vidi njene zvonanje učinke! Znotranjega njenega delovanja ne more in nima priliko spoznavati niti ni sposoben, ga tudi po zaslugi ceniti. To morejo le izobraženci, toda le takrat, če niso slepi, recte zaslepljeni. Zato pa tudi ni čudo, ako vidimo, kako rado verjame nerazsodno ljudstvo mnogokrat nalašč izbleknjenim klevetom naših nasprotnikov in ta vera se mu tako globoko ukorenini, da se je oprime in drži, kakor Jutrovec svojega „kizmeta“. — Takoj za tim poročilom, oziroma po tej obravnavi, govoril še nam je gospod Košar o novi knjigi „Prva nemška vadnica“, koju sta spisala gospoda Schreiner in Bezjak. Rekel je, da se mu na prvi pogled knjiga nikakor ni prikupila, a čemdalje jo je pregledoval in presojal, tem bolj mu je ugajala in tem bolje je razumel nje pomen. Priporočal je knjigo v nakup vsem tovarišem, a ker se še doslej nobeden izmed nas ni bavil z njo, razven gospice Milčinski v Središči, koja že nekaj časa poučuje po njej, naprosi se dotičnica, da nam bo pri prihodnjem zborovanju o imenovanj knjigi obširneje poročala.

Z ozirom na to, da nam bo v prihodnjem poletju, oziroma še v tem letu obhajati dve slavnosti, sklene se, da se bo odslej naprej vsakokrat eno uro pred zborovanjem vršila pevska vaja. Povodom zadnje točke „Želje in nasveti“, opozoril nas je še zopet gospod Rajšp na društvo „Selbsthilfe“, a dok se nam ne zjasnijo vremenata z ozirom ra odnošaje napram „Lehrerbundu“, ne moremo se za stvar nič prav ogreti, ker pravega zaupanja pač ni in ni. Da vidimo pač vsi plemeniti namen, tega ne moremo taji, a Mariboržani — Nemci so nam sapa prvotnega navdušenja skoraj zaprli. Žalibože, v tako resnih časih in tak razpor! Tužna nam majka!

G. Ant. Kosi opazil je tudi, da so svinčniki dične c. in kr. družbe cenejše vrste res malovredni in

izdelovatelj se naj opozori, da vendar ne gre, če tudi za majhno ceno, ničvrednega blaga v deželo pošiljati; a oni dražji pa ustrezajo popolnoma. Konečno še moja malenkost prosí, naj si vsak prihodnji poročevalec sestavi v točkah nekak osnutek o svojem referatu ter ga meni izroči, da moja poročila ne bodo suboparna, ter da tako tudi drugi tovariši zvedo o glavnih potezih jedro naših predavanj in, naše misli o raznih zadevah.

Iskreno želeč, da se nas pri prihodnjem zborovanju snide še več, zaključim g. načelnik zborovanje. Toraj še enkrat: Storimo vsak svojo dolžnost in bo za nas vse! Takrat porečemo tudi mi lahko s pesnikom:

„Zora puca, biti će dana“ — za učitelja trpina.*

Iz Slovenske Bistrice. Slovenjebistrsko učiteljsko društvo zborovalo je v četrtek, dne 3. marca mes. t. l. v Slov. Bistrici.

Ker je bil predsednik g. Polanec radi smrti svoje preblage matere zadržan udeležiti se zborovanja, otvoril njegov namestnik g. Sabati zborovanje, pozdravlja s presrečnimi besedami vse navzoče društvenike.

Dnevni red vršil se je takole:

I. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

II. Dopisi: 1. Nadzornik, veleč. g. dr. Janko Bezjak naznani društvu, da mu je umrl tast, g. Martin Berdajs, trgovec v Mariboru. Zbor sklene, da se izrazi obče spoštovanemu in priljubljenemu g. nadzorniku sožalje v imenu vsega učiteljstva našega okraja.

2. Dopis lipniškega učiteljskega društva, tiče se opetnega splošnega učiteljskega shoda, vzbudi živo zanimanje in živahen razgovor. Zbor se izreče za takšen shod.

3. „Lehrerbund“ naznanja, da se vrši zborovanje delegacij dne 7. aprila mes. t. l. v Gradcu. Na dnevnem redu je znani predlog mariborskega mestnega uč. društva. „Lehrerbund“ priporoča naročitev svojega glasila „Steirische Schul- und Lehrerzeitung“ ter povdarja, da to podjetje ne živa take podpore, kakoršnje se je bilo nadejati pri ustanovitvi društvenega glasila. — Slovenski tovariši pač gotovo čakajo, kakšen uspeh bode imelo zborovanje delegacij v Gradcu. Če ostanemo združeni, bodemo novi list gotovo podpirali, kolikor bode v naših močeh.

4. Uredništvo časopisa „Paedagogische Zeitschrift“ priporoča naročitev tega lista.

5. Gospod H. Družović — radi službenih opravil zadržan udeležiti se zborovanja — poslavlja se

* V zadnjem poročilu se je hrvatska prislovica popačeno ponatisnila; pravilno se glasi tako-le:

„Kud se bratska srca slože
I olovo pivat može. — Poroč.“

pismeno od svojih tovarišev in tovarišic, ker odide o Veliki noči v Ptuj. G. predsednik spominja se v jedrnatih besedah g. Druzoviča kot vrlega, delavnega društvenika in blagega tovariša, zbor pa zakliče v potrdilo teh besed odhajajočemu tovarišu krepk „živel Druzovič!“

III. Napovedano podavanje izostane, ker je g. podavatelj odsoten. Istotako izostane tudi poročilo blagajnika, ker je bil on radi boleznj zadržan udeležiti se zborovanja.

V prašalni škrinjci bilo je to le vprašanje: Ali se naj obravnava $hl = 100 l$ itd., $kg = 100 dkg$ = $1000 g$, $m = 10 dm = 1000 cm$, kakor hitro je o hl , kg , m itd. govorjenje, ali še le v dotičnem številnem prostoru (torej 10, 1000 itd.)

Odgovor: V dotičnem številnem prostoru.

Prihodnje zborovanje vršilo se bode meseca maja t. l. v Slov. Bistrici.

Od Sv. Jurija v Slov. goricah. Šentlenartsko učiteljsko društvo imelo je svoje tretje letošnje zborovanje dne 6. marca meseca t. t. pri Sv. Trojici v Slov. gor. Društveniki so se častno odzvali povabilu, prišli so namreč polnoštevilno (27) k zborovanju. Tudi en gost, gospod tovariš Fras od Sv. Andraža, nas je posetil.

Ob pol 12. uri otvori gospod predsednik z navdušenim nagovorom zborovanje, da prečitati zapisnik o zadnjem zborovanju ter objavi razne društvu došle dopise.

Ko je na to došel velecejenji g. nadzornik dr. J. Bezjak v našo sredino, da nam pojasni metodično postopanje na podlagi novo izišle „Slovensko-nemške vadnice (gg. H. Schreinerja in dr. Bezjaka), pozdravili smo ga tem radostneje, ker je on sam sodelavec pri tem v slovenski ljudskošolski literaturi epohalnem delu. Slišati je bilo torej tembolj zanimivo govoriti o delu sodelovavca samega, kakor je bistra voda pri izviru samem svežejša in okrepečevalnejša, nego v daljnem teku.

Besede gospoda govornika pa so bile tudi prepričevalne in podžigajoče, in sedaj nam ne bo več težko lotiti se oranja ledine pri pouku tujih jezikov.

Marsikoga utegne sicer nova ta knjiga pri prvem pogledu vanjo osupniti, in pisano pogledal pa me bo še povrh vsakdo, če mu razodenem, da je ta precej obsežna knjiga odmerjena principijelno samo za eno šolsko leto, in sicer za tretje. Gospod podavatelj pa nas je osuplosti takoj rešil, kažoč nam, da je tvarina, odbrana v tej knjigi in odmerjena tretjemu šolskemu letu jednostavnejša, nego se vidi na prvi pogled. Govornik nas zagotavlja, da, ako postopamo pri pouku v duhu nove metode vestno pripravljani, nam dobri učni uspehi ne izostanejo. Glavno ravnilo pa naj so: govorne vaje in zopet govorne vaje na podlagi naziranja neposredno vtujem (nemškem)

jeziku brez prestavljanja; kajti mišljenje in izraževanje mora se vršiti v istem jeziku, katerega se hočemo učiti in naučiti. Seveda pojasnila v materinščini niso izključena pri pouku v drugem deželnem jeziku, pač pa prejšnja nedostatna „slovenska metoda“, na podlagi katere se je večinoma le prestavljalo, a jako malo doseglo pri najhujšem naporu in najboljši volji. Č.

Celje. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima svoje redno zborovanje dne 3. aprila meseca 1898. l. ob pol 11. uri dopoldne v okoliški deški šoli v Celju z nastopnim vzporedom: 1. Petje. 2. Društvene zadeve. 3. „Govoriti in drug drugemu odpirati srce, to je potreba; razodeto pa v svojo korist obračasi, to je olika.“ (Govori gosp. nadučitelj Jožef Zupanek.) 4. Iz šolske prakse. 5. Nasveti. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Maribor. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico ima dne 6. aprila ob polu 10. uri dopoldne svoje zborovanje po sledečem vspredu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Predavanje g. A. Požegarja. 3. Volitev delegatov za „Lehrerbund“. 4. Posvetovanje radi majniškega izleta in obhajanja 25letnice društvenega obstanka. 5. Predlogi in nasveti. K obilni udeležbi vabi za odbor

J. Lasbacher, t. č. predsednik.

Svetinje. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima na cvetno nedeljo 1898. l. ob polu 11. uri dopoldne v ormoškem šolskem poslojpu svoje redno mesečno zborovanje s sledečim vspredu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Poročilo gospoda delegata o celjskem posvetovanju. 3. Podavanje gospice A. Milčinski iz Središča o porabi nove „Nemške vadnice“ 4. Posvetovanje o slavljenju 25letnice društvenega obstanka. 5. Slučajnosti, želje in nasveti. Eno uro pred zborovanjem vršijo se pevske vaje. K prav obilni in točni udeležbi vabi najvljudneje odbor.

Sv. Trojica v Slov. gor. (Vabilo.) Šentlenartsko učiteljsko društvo zboruje dne 3. aprila meseca t. l. ob 11. uri dopoldne pri Sv. Trojici v Slov. gor. Poročajo gg.: nadučitelj Jurij Bregant (o spomladnih cveticah) Edvard Čeh in Jožef Čuček. K obilni udeležbi vabi vljudno

Jožef Mavrič, t. č. predsednik.

Vurberg. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima v sredo dne 6. aprila meseca t. l. ob polu 11. uri dopoldne zborovanje v okoliški šoli. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Prostovoljno podavanje. 4. Sklep, kam in kedaj priredimo letošnji majalis. 5. Slučajnosti in nasveti. 6. Razdeljenje raznih žlahtnih cepik po predsedniku. K obilni udeležbi vabi Žiher.

Listek.

Zadnja naša hospitacija.

Nič manj, kakor osma se je vršila, in sicer dne 3. t. m. v tretjem razredu hočke trirazrednice. Udeležba? No, toliko nas pa še ni bilo: samih možkih 30, med temi gospod Vekoslav Krivec iz Hajdina kot gost, in me učiteljice smo pa bile kar vse —. Pa se naj oglasi še zdaj kateri zloben kolega predbacivaje nam, da se ne zavedamo svojih stanovskih pravic — pardon! — dolžnosti sem hotela reči. Prejšnjemu sitnemu poročevalcu smo s tem kar sapo zaprle; niti črnil ne bo več. Hi, hi! Da je prišlo največ gospodov pešice, ni skoraj vredno omeniti; mičnejše se vtegne komu zazdeti, da smo me vse prifrčale — na biciklih.

Pouk se je začel točno ob devetih. Gospod Preindl (referent), simpatičen gospod — tudi ne- oženjen še — od temena pa menda dol do pavčevega nohta na nogi, bi se nam bil zelo usmilil, če se ne bi bil „držal“ tako junaško. Tisti, ki rajši boljše kritikujejo, kakor poučujejo, so gospoda podavatelja gledali salamensko pisano, ker niso porabili niti ene svinčnikove osti. Katere predmete si je izvolil referent in kako jih je obravnaval, ni mi treba niti omeniti, kajti cela slika se bo lahko čitala v „Popotniku“. Izredno zanimiva je bila druga ura. To ti je praktičen jezikovni pouk! Konečno so zapeli učenci par narodnih tako milo, da so se nam ženskam, ki smo mečjega srca, kar porosile oči. Tako petje je kaj vredno, ne pa ono, ki se glasi kakor razglašene na vse registre odprte, hreščeče orgle, pri katerem se učenci napenjajo, da so skoraj žile v nevarnosti.

Po končanem pouku se vršeci razgovor je bil sihmal tako živahen, kakor noben prejšnji. Zdelo se mi je, kakor da bi hoteli postati vsi nadzorniki. To ti je bil ravs in kavs! Toda priznati moram, da strasti nisem zasledila. Polvalno omenim še posebej, da je prenašal gospod podavatelj vse batine tako možko, da ni bilo brati na njegovem obrazu nobene nevolje; konečno je celo zahvalil tiste, ki so ga mrcvarili najhujše. Gospod nadzornik je pri debati dal vedno prvo besedo hospitantom in potem je je še le on povedal svoje misli. Gospodu referentu se je nudila vedno prilika, da se je zagovarjal, če je bilo treba. Da si ne bo kdo po nepotrebnem brusil jezika, izpovem, da se me nismo udeležile razgovora, ker se nam je prvič preveč usmilil gospod referent, drugič ker so drugi dosti govorili,

in sploh je pa dosti znano, da je nam prirojena molččnost.

Zdaj bi bil prav za prav konec poročila, toda tako redkobesedna pa nočem ostati. O, kajpada, zvedeti se mora, da smo se oglasile pri drugem delu — zabavnem seveda — tudi me. Vsled skromnosti, ki pri nas vedno prevladuje, smo dovolile prvo besedo gospodom. Marsikatera misel, kateri je že pretela nevarnost, da zjavi v kakšnem skritem koticu, odvozlala se je ter oživljena prihitela na dan. Navduševali so se za to, pobijali ono — pa ne žensko, ampak idejo — in vsakemu je odsevala osrečujoča zadovoljnost raz obraz. Že sem se bala, da ne pridem na vrsto. Toda ko je končal svoj govor lepi Franzl, nagovarjajoč in vabeč nas, da bi priredili prihodnjo hospitacijo v Št. Ilju v Slov. gor., spopela sem se i jaz na prste ter začela v najzvonkejem sopranu „Slavna gospoda!“ Grobna tišina ni nič proti tišini, ki je zavladala vsled tega klica v sobani. Povedala sem seveda še več. Ker sem pa videla, da je več kolegov stenografovalo moj govor, in ker je bil navzoč sam gospod urednik, pričakujem, da Ta dan se je bil sploh vsakemu razvezal jezik, razjasnil um, odprlo srce — nekateri so bili odprli celo svoje mošnje na stežaj —; kajti tako neprisiljeno živahnega in skoraj idealno prisrčnega občevarja še nisem opažala med učiteljstvom; „zauber“ fantje so celo dvorančili.

Na mah so vseh jeziki za zobmi, kakor preplašeni zajci v svojih luknjah, in vse verno zre na kolego, ki govori, baš za oktavo nižje od mene, približno tako-le: „Današnja hospitacija je zopet pokazala, kako srečna je bila misel, ki jo je sprožil naš gospod nadzornik, kajti prepričan sem, da ni nobenega tukaj, ki ne bi imel od današnjega dne nobenega haska. Udeležba nam je znak, da se za to srečno in posnemanjavo vredno podjetje zanimamo vedno bolj in bolj. Dasi se nam ni pridružila niti ena tovarišica, vendar“ Kaj?! Pogledala sem debelo, da bi mi bil lahko oči s srpom odsekal, ozrla se po vsem omizju, pa nobene kolegince nisem zazrla, pogledala sem naposled sebe od vseh štirih vetrov, pa bila ali bil sem tako zmedena oziroma zmeden, da nisem niti vedel, katerega spola da sem. Gospod kolega, le govorite dalje! Natakari, moj bicikl, jaz grem!

M i c i.

Dopisi in razne vesti.

Celje. (Shod društvenih predsednikov dne 13. sušca meseca t. l.) Na shodu predsednikov spodnještajerskih učit. društev bilo je zastopanih šest društvenih predsednikov, sedem se jih

je pa odzvalo pismeno. Poročevalec, gosp. Josip Schmoranzler, razmotrival je temeljito naše stališče napram postopanju „Lehrerbunda“ tako-le:

I. Ali še ostanemo pri „Lehrerbundu“?

Izid posvetovanja je bil, da le s tem pogojem, če se smatrajo zadnje volitve v Ljubnem **veljavnim**. Principijelno ostanemo pri „Lehrerbundu“ le toliko časa, da nas ta smatra **pravoveljavnim** članom društva.

II. Ali naj se delegatje vdeležijo seje?

Delegatje pošljemo, akoravno se nam je godila **krivica** pri zadnjih volitvah. Pokažimo jim našo potrpežljivost! Če Nemci niso z volitvami zadovoljni, mi še manj! Vsa slovenska učiteljska društva so vendar več vredna in merodajnejša, nego nemško mariborsko!

III. Zahteve, ki jih stavimo v bodoče do „Lehrerbunda“.

1. Vodstvo „Bunda“ nam **mora** dati vsaj 5 **udov** v odbor, oziroma primerno število z ozirom na spodnještajerska učiteljska društva.

2. Odbor **mora** javno prekriti, da mi se **nismo** vsiljevali „Lehrerbundu“, in to, kar je g. Baumgartner trdil o slovenskem učiteljstvu v „Grazer Tagblatt-u“ z dne 2. oktobra mes. 1897. l.

3. Zastopani moramo biti v vsaki panogi „Lehrerbunda“.

4. Odbor „Lehrerbunda“ naj skrbi za to, da se pri „krajnih odborih“ **ne bo**de žalila naša narodnost!!

IV. Kaj nam je storiti, če se „Lehrerbund“ razdere?

1. Vsa učiteljska društva na spodnjem Štajerskem naj se organizujejo! Ustanovi naj se „Zaveza spodnještajerskih učiteljskih društev“, koja so podrejena „Zavezi“.

2. Varovati se morajo naši interesi pri „Franc Jožefovi ustanovi“!

3. Društvo „Samopomoč“ naj izreče, da ni odvisno od „Lehrerbunda“. Iv. Kvac.

Iz Dunaja. (Raznoternosti.) Učiteljske plače na Štajerskem se bodo morale kmalu zvišati, ako sploh dotični krogi mislijo šolski organizem ohraniti v normalnih razmerah; kajti učiteljev in učiteljic s Kranjskega ne bo več na Štajersko, ko bodo imeli vsled ravnokar sklenjenega zakona doma boljše plače. Začasno nameščen učitelj na Kranjskem (na Štajerskem ima človek častni naslov podučitelj) bi imel po 1. oktobrom t. l. 400 gld., po definitivnem nameščenju pa 500 gld. plače in takoj se mu računajo leta za kvinkvenije po 40 gld. Vzemimo torej primer: dve in pol leta po 400 gld., potem 10 let po 500 gld. in med tem že dve petletnici po 40 gld., znaša plača v 13. službenem letu (po maturi) 580 gld.; mogoče je pa, da doseže dober učitelj že v teku teh 10 let (definitivno) ali vsaj po preteku (in to gotovo) plačo 600 gld., torej: 680 gld. In na Štajerskem? Po maturi 360 gld. (šole v II. plač. razredu so itak redke po slovenskem Štajerju) in sicer dva in pol leta pri onih, ki polože II. izpit v prvem jim dovoljenem terminu; potem pa postane

človek definitivni podučitelj s plačo 480 gld. ter ostane 10 let pri tem in če je posebno priden in ubogljiv (!), postane potem učitelj s 600 gld. in čez daljnih 5 let ima pravico do 60 gld. petletnice, če je priden in ubogljiv! V teku teh 10 let sicer lahko postane podučitelj učitelj, a ker se razpiše tam, kjer je postal podučitelj po 10 letih definitivnega službovanja učitelj extra statum vsako kreirano učiteljsko mesto kot podučiteljsko, bo čez nekaj let sploh nemogoče postati učitelj na kreiranem učiteljskem mestu, ampak vsak bo moral čakati na avancement extra statum čez 10 let. Tužna perspektiva!

Ni dolgo tega, ko se je v nekem političnem slovenskem listu pisalo zoper to, da se nameščajo na enorazrednicah učiteljice. Jaz mislim, da je ravno tako napačno nameščati na enorazrednicah učiteljske kandidate-abiturijente, kar je tudi proti zakonom. V vsakem razpisu voditeljskih služb se postavno zahteva usposobljenost za subsidiaričen pouk v veronauku. Te postavne usposobljenosti nima noben abiturijent učiteljšišča, ker ima pravico delati še-le čez dve leti dotični izpit. A ker si s takimi šolskimi voditelji mnogo stroškov prihranijo, prakticirajo to nepostavnost jako radi, mesto da bi enorazrednice pomaknili v višji plačilni razred.

K prašanju, mora-li biti službena razpredelnica kolekovana ali ne, povem, da istih na Dunaju ni treba kolekovati. Dotične postavne odredbe sicer ne morem navesti, a znan mi je slučaj, ko je c. kr. okrajni šolski svet za mesto Dunaj kolekovano službeno razpredelnico vrnil z naročilom, predložiti jo brez koleka. Ivan Vrščaj.

(Pozor!) Vsled ukrepa predsednikov dne 13. t. m. v Celju odposlala bodo naša slov. učit. društva k shodu „Lehrerbunda“ dne 7. aprila t. l. svoje delegate. Le-ti se torej nujno prosijo, da 7. aprila mes. pred zborovanjem — recimo ob pol 9. uri zjutraj — pridejo radi predposvetovanj v restavrant „International“ (Kavbó), Heinrichstrasse št. 8. Pa gotovo! Kolegijalen pozdrav!

Celje, dne 18. marca mes. 1898.

Armin Gradišnik.

(Cepičev) od jabolk in hrušek je pri meni dobiti. Plača se samo zavoj in poštnina. Tudi še imam nekaj lletnih hruševih divjakov.

Fr. Praprotnik v Mozirju.

(Nove slov. oglednice) so ravnokar izšle v Celovcu. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda. Risane in tiskane so jako lepo in predstavljajo okusno sestavljeni skupini, katero prepleta lipovo vejevje, slovensko narodno šolo v Velikovecu, vojvodski prestol na Gosposvetskem polju in spomenik celovškega zmaja s slovenskim junakom Blagoco; torej pomenljive spomenike iz raznih dob,

ki kažejo na slovensko pravljico davno minulih časov, na boljše narodno preteklost in na upapolno sedanost in bodočnost. Dopisnice nosijo tudi znana Gregorčičeva verza:

„Orodje v desni, v levi meč
Svoj dom gradimo se boreč!“

Tiskane so v peterih barvah, namreč: rudeče, modro, svetlo-zeleno, temno-zeleno in bronasto-rujavo. 1 komad stane 5 kr. Želeti je, da bi se te dopisnice kolikor mogoče razširile, ne samo radi porabe čistega dobička, ampak služijo naj tudi kot agitacijsko sredstvo. Sličnih nemško-narodnih dopisnic kar mrgoli. — Torej rodoljubkinje in rodoljubi, čitalnice, pevska i. dr. društva sezite po njih! Prosimo tudi, da bi dopisnice prevzel v vsakem večjem kraju kdo v razprodajo. V ta namen naj se blagovoli pismeno obrniti do g. M. Županc-a v Celovcu, Paulitschgasse 7. Trgovci, trafikanti i. t. d. naj tudi naznanijo, koliko hočejo imeti popusta. Dopisnice se dobijo le proti predplačilu ali pa po poštnem povzetju. Tem dopisnicam bodo sledile v kratkem času še druge z drugimi predmeti.

Premembe pri učiteljstvu. Dež. šolski svet kranjski je imenoval za stalne učitelje ozir. učiteljice naslednje provizorne učne moči: gspdc. Ljudmilo Bukovič za Št. Peter, Zofijo Modrijan za Črni vrh, Marijo Pupis za Bloke, Marijo Dovgan za Zagorje, Marijo Pollak za Tržič, Marijo Račič za Boštanj, gospoda Matevža Juga za Col in gosp. Ivana Osana za Svibno. Gosp. Franu Rantu na Jesenicah je podelil drugo učiteljsko mesto istotam, imenoval gosp. Konrada Mallyja v Godoviču za Zagorje ter gspdc. Emilijo Gusl za voditeljico deklinške šole v Ljubljani. Začasno vodstvo šole na Krki je poveril g. Ivanu Lobetu, vodstvo šole v Goričah gspdc. Tereziji Kovačič, katera je imenovana za definitivno. Gosp. Ivan Strehovec v Št. Juriju je premeščen v Preloko, umirovljena pa sta gosp. Leop. Pegan v Prečni in gspdc. Emilija Hren v Srednji vasi. Na Štajerskem je dobil gosp. Franc Lorber, učitelj v Rečici naduč. mesto pri Sv. Florijanu (Rogatec), gosp. Franc Serajnik, podučitelj na Ptujski gori pa učiteljsko mesto v Št. Jurju ob Pesnici. — Na svojih mestih so stalno nameščeni podučitelji, oziroma podučiteljice in sicer: gspdc.: Ivana Gherbaz v Št. Petru pod Sv. gorami, Melanija Premšak na nemški šoli v Vojniku, dalje gg. Jakob Preindl v Hočah, Karl Unger na utrakvistični šoli v Brežicah in Silv. Košutnik pri Dev. Mariji v Brezju. Suplent v Selah, gospod Ivan Klemenčič pride v Cirkovce. — Gospa

Marija Pečar dobila je mesto učiteljice ženskih ročnih del pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., gospa Elizabeta Jug pa enako mesto pri Dev. Mariji v Brezju.

Listnica upravištva.

Z današnjo številko je preteklo prvo četrletje letošnjega leta, a 397 naročnikov še vedno krčevito stiska mošnjček k sebi, misleč si menda, naj se le ruje blagajnik sam s tiskarno, da le mi obdržimo delj časa groš v roki. Žalostno, a resnično! Tiskarski stroški morajo se poravnati sproti vsak mesec.

Kaj bo pa s stariim dolgom, katerega poravnanje je prevzela „Zaveza“ s častno besedo? Če se bo plačeval tako, kakor do sedaj ter ostanejo brezbrizni dolžniki dosledni, menda o svetem — Nikoli.

Za lasko leto je 137 naročnikov dolžnih celoletno in 72 delno naročnino. Za dve ali več let je na dolgu 88 naročnikov, ne všteti onih, katerim se je moral list ustaviti. Izkazal se jim je dolg v zaprtem pismu. Izmed teh se je odzvalo 25, bodisi z dopisnico, v katerej izrekajo dvom o resničnih podatkih z željo, naj blagajnik pregleda še enkrat prav natanko račun ter jim blagovoli sporočiti, bodisi s kako pošiljateljico. Med onimi, ki prav krepko prezirajo vse opomine, naj se jim podavajo še v tako posladkanej obliki, je nekaj zelo „teških rib“. Tem se bo moral list ustaviti, če ne store svoje dolžnosti do določenega roka.

Naročniki, kateri so doposlali naročnino za letošnje leto med 20. febr. mes. in 20. marcem mes., blagovole naj pogledati na današnji naslovni pas, kjer je zabeleženo, do keđaj imajo plačano naročnino.

Naročnina potem nakaznice naj se blagovoli pošiljati prav na moje ime. S tem se prihrani administraciji v Mariboru delo in stroške.

S kolegijalnim pozdravom.

„Popotnikov“ upravnik:

Fr. Luznar.

Primskovo p. Kranj, dne 21. marca mes. 1898.

Št. 68.

Podučiteljski mesti.

Na trirazredni ljudski šoli v Braslovčah in na dvorazredni ljudski šoli v Št. Florijanu v Doliču (pošta Mislinje) je namestiti po eno podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu definitivno event. tudi provizorično.

Prošnjiki in prošnje za katero teh mest naj vložijo svoje s pričevali zrelostnega izpita, učne usposobljenosti in oni, ki še niso v službi, tudi z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) opremljene prošnje potom predstojnega okr. šolskega sveta do 10. aprila meseca 1898. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Celje, dne 10. marca meseca 1898. l.

Predsednik: Attems s. r.

Vsebinska. I. Naša organizacija. (IX.) (Idejalist.) — II. Slovniška teorija Kernova. (Dr. J. Bezjak.) (XXIV.) — III. Čuk. (V. Pulko.) — IV. Mi in „Slovenska Matica“. (Iv. Vrščaj.) — V. Slovstvo. — VI. Društveni vestnik. — VII. Listek. — VIII. Dopisi in razne vesti. — IX. Natečaj.